

4/2022

IFMETALL
Östra Skaraborg

IFMETALL
Västra Skaraborg

Kenneth Hansen,
vid Skrotfrag:

**Stolt över
att vara
en del av
cirkulärt
material-
flöde** sid 6

TEMA
Miljön i fokus

LEDAREN

Poul Hansen, ordförande IF Metall Västra Skaraborg

Dags för året sista tidning.

Detta har varit ett år där mycket har hänt t. ex. beslut om ny batterifabrik i Mariestad. Jag tror detta kommer att vara en spännande resa för båda våra avdelningar. Det kommer bli stora utmaningar för oss det kommer att kosta en hel del i uppstarten. Men vi behöver vara med från start för kunna påverka hur framtidens arbetsplatser ska se ut.

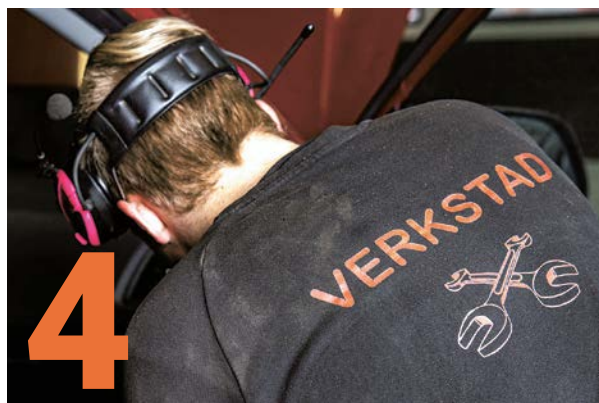
Äntligen kongress – vårt högsta beslutande organ – i Göteborg. Där ska vi besluta om vårt förbunds framtid. Vi har 16 kongressledamöter från våra två Skaraborgsavdelningar. Hoppas det blir livliga diskussioner och många bra beslut om IF Metalls riktning in i framtiden. Vi ska också välja ledningen för IF Metall för den nästa kommande kongressperioden.

Avtalsrörelse är också på gång den kommer att bli svår med en inflation på dryga 9 procent. Hur mycket kan man få ut i löneökningar utan att komma in i en ny inflationskarusell? Det får inte bli så att det bara är vi som tar ansvar utan det måste båda parter ta gemensamt.

Det har också varit val i Sverige vi fick en ny regering som ska styra i landet. Det kommer att bli en utmaning för vår arbetsrätt. Och inte minst för skyddsombuden. Vi får se hur eniga dessa partier är när de vill ändra synen på skyddsombuden. Vi behöver bättre arbetsmiljö – inte sämre. Det finns en del utmaningar hur ska vi kunna få ner dödsfallen/olyckorna på våra arbetsplatser? Vi ska ju också jobba längre för att få råd att gå i pension.

Jag vill önska alla våra medlemmar och läsare en GOD JUL och GOTT NYTT ÅR!

Poul Hansen

Eklunds Bildelslager i Skövde ligger långt framme när det gäller att **tänka och agera för en cirkulär ekonomi**. Företaget erbjuder dessutom praktikplatser för elever som inte orkar en hel vecka i skolmiljön.

Att **återanvända** är både smart och socialt, menar Fredrik Lundberg (t.h.) Han arbetar på Volvo GTO och har loppis som hobby.

Redaktion

Pär-Ola Olausson, ansvarig utgivare. Telefon 0500-42 41 70.

E-post: par-ola.olausson@ifmetall.se

Christer Andréasson. Telefon 0510-48 41 45

E-post: christer.andreasson@ifmetall.se

Jonny Alfredsson. Telefon: 0706-617 787

E-post: jonny.alfredsson@ifmetall.se

Omslagsfoto: Per-Anders Blom

Produktion: Redaktionen i samarbete med Olle Sjöstedt Information AB, Västerås.

IFMETALL

Västra Skaraborg

IFMETALL

Östra Skaraborg

Utgivningar 2023 – distribueras med Dagens Arbete

Datum meddelas i anslutning till utgivningen av nummer 1/2023

facebook

Prideparad i Lidköping med IF Metall i leden

Karl Wiktorsson och Per-Anders Blom stod upp för IF Metalls värdegrund; allas lika värde och rätten att vara den man vill vara, under Prideparaden i Lidköping.

IF Metall var stolta deltagare i Prideparaden i Lidköping.

Uppslutningen från avdelnings-

styrelsen för IF Metall Västra Skaraborg och förtroendevalda har potential att bli väsentligt bättre.

IBLAND ÄR DET ENKLT ATT GÖRA BRA MILJÖVAL

Genom att sluta städa rum som egentligen inte behöver städas kommer vi att spara upp till 10 miljoner liter vatten. Varje år!

För dig som bor hos oss längre än en natt innebär det att vi inte längre kommer städa ditt rum per automatik. För din säkerhet gör vi en room check varje dag. Vill du att vi städar, så säg till i receptionen senast kl. 23 kvällen innan. Det kostar givetvis inget extra.

Fråga oss i receptionen om du undrar något.

Smarta val gör stor skillnad för miljön

Osannolika vattenmängder kan sparas tack vare hotellets enkla åtgärd. **Miljösmart!**

Vilken verksamhet ska vi ha nästa år?

Under ett par dagar i Vecka 41 hade både avdelning IF Metall Västra och Östra Skaraborg verksamhetsplanering.

Visserligen på olika orter, men det gene-

rellt innehållet var likartat. Vilken verksamhet ska vi ha nästa år? Vilken budget för verksamheten med sig?

Både verksamhet och budget presenterades på de båda avdelningarnas budgetmöten.

Västra Skaraborg hade sitt budgetmöte den 25 november på Axevalla folkhögskola.

Östra Skaraborg hade sitt budgetmöte den 16 november på Karstorp. Vi återkommer till resultatet från planeringarna.

IF Metall Västra Skaraborg

De La Gardievägen 8. 531 50 LIDKÖPING

Telefon: 0510-48 41 30

Internet: www.ifmetall.se

E-post: postbox.avd28@ifmetall.se

IF Metall Västra Skaraborg innefattar dessa kommuner:

Essunga, Mariestad, Lidköping, Skara, Vara, Götene, Töreboda, Gråstorp och Gullspång.

IF Metall Östra Skaraborg

Skåningstorpsvägen 5, 541 65 Skövde

Telefon: 0500-42 41 70 Fax: 0500-41 34 70

Internet: www.ifmetall.se

E-post: postbox.avd27@ifmetall.se

IF Metall Östra Skaraborg innefattar dessa kommuner:

Skövde, Hjo, Tidaholm, Falköping, Karlsborg och Tibro.

Eklunds Bildelslager samarbetar med Skövdes gymnasier Erbjuder praktikplatser för elever som behöver skolmiljön

Eklunds Bildelslager är ett traditionsrikt och väl etablerat företag som startades 1948. De sysselsätter i dag cirka 33 personer.

Bröderna Örjan och Dag Eklund driver företaget som nästa år fyller 75 år. De har gjort en fantastisk resa från bilskrot till en modern anläggning för bildelsåtervinning.

Eklunds samarbetar med gymnasierna i Skövde och har praktikplatser för elever som inte orkar en hel vecka i skolmiljön. Det gör att elever orkar ta sin examen och dessutom har möjlighet till jobb.

Medvetet hållbarhetsarbete

Personalens arbetsuppgifter består av sanering, demontering, försäljning och paketering. Runt 3 500 fordon per år – som på något sätt ej är lönsamma att reparera för försäkringsbolagen – köps in. Med detta är Eklunds störst i Sverige.

Försäkringsbolagen är viktiga partners för Eklunds hållbarhetsarbete och för att säkerställa att förverkade fordon, eller

snarare dess fullt fungerande bildelar, kan demonteras och återanvändas i andra fordon.

Det finns 14 högvoltstekniker och två högvoltsexperter som är specialiserade på Toyota- och Lexus-modeller med batterier för eldrift.

Alla anställda chaufförer som hämtar upp skadade fordon runt om i mellersta Sverige samt på en depå i Göteborg, för uppsamling av fordon från delar av södra Sverige, har utbildning för att hantera skadade fordon.

De har en däckverkstad med två anställda som hanterar ett däckhotell med 400 platser samt övrig förekommande arbetsuppgifter.

Fordonen testas

När fordonet kommer in testas den för att kolla vad som går att återanvända och om det finns efterfrågan. Detta skrivs upp i ett dokument som följer med fordonet till demonteringen. Här töms fordonet på vätskor som spolarvätska, bensin/diesel, hydrauloljor med mera.

Airbags får ej återanvändas utan de går till destruktion. Säkra batterier lagras separat med värmekameror och tätt samarbete med räddningstjänst.

I demonteringshallen plockas valda delar ur och detta kan ta allt från några timmar till två dagar. Bildelarna går sen till inlagring efter de rengjorts. Här fotas och registreras delarna och får ett artikelnummer, här dokumenteras också noggrant delens skick. Läggs till i bildelslagret så kunder kan söka och beställa och det plockas och paketeras på plats för att skickas till kund.

Hög effektivitet

Resten av fordonet går till Återvinnaren som är en grävmaskin som har anpassats för att kunna demontera bildelar på ett effektivt sätt samtidigt som den också gör det möjligt att sortera ut fraktioner som exempelvis koppar och aluminium.

Med hjälp av Återvinnaren är det en årstakt på 259 ton aluminium respektive 43,4 ton koppar/kabel.

Forskningsprojekt pågår

När det gäller de nya litium-jon batterier har det påbörjats ett forskningsprojekt med RISE och energimyndigheten om återanvändning.

Efter 1,5 år kommer en första prototyp som består av en container fylld med batterier som kopplas ihop till en stor laddningsbar enhet.

Denna ska hyras ut och forskningen fortsätter för att kolla hur effekten på batterierna är jämfört med den sabbladdning de utsätts för när de sitter i fordonen samt hur lång hållbarheten är.

Camilla Pedersen
camilla.pedersen@ifmetall.se

Vad ska vi göra på verkstan i framtiden?

– Som mek på lastvagnar börjar jag med första ledet nu

Jag har blivit ombedd att skriva nåt om den nya tiden på bilverkstäder, med tanke då på elbilar. Nu jobbar jag förvisso på en lastbilsverkstad som är knuten till en svensk lastbilstillverkare. Men lite samma framtid möts vi av, personbil som lastbil. Det kommer bli annorlunda. Det vet vi. Det är ingen ide att sticka huvudet i sanden och tro att om man blundar och gör som vi alltid har gjort så slipper vi förändring. Det blir för dyrt att göra så och så är man frånkärrt var det är.

För oss i eftermarknadsledet så är det förändringens tid. Hur ska bilen ägas i framtiden. Ska de köpas, eller är det leasing som gäller. Eller ett abonnemang som det börjar pratas om. Tänk mobiltelefon typ. Och i min bransch, de tunga transporterna så är det så mycket mer som kan vävas in i bilinnehavet när det gäller andra lösningar kring transportens logistik osv.

Det blir annorlunda

På personbilssidan så är detta snart vardag med elbilar. Säkerhetsrutiner på verkstäderna finns, det gäller starkström så det är inte att leka med som mekaniker. Hos oss så kommer det vara de som är specialutbildade som kommer få koppla bort eldriften. Sen kan vilken mekaniker som helst jobba med fordonet.

Men vad ska vi göra på verkstan i framtiden? Det blir annorlunda. Det finns ju ingen drivlina som kräver service på samma sätt som tidigare. Men det är fortfarande

mycket som är samma. Framvagnar och bakvagnar som slits. Bromsar finns det med, nu ska de inte användas på samma sätt, men det kan resultera i mer-jobb då det istället rostar ihop. Vad har vi för nya fel som kommer uppstå? Mycket frågor hos oss mekaniker. Men det kommer bli annorlunda, vi vet bara inte vad det blir. Men eldrift i tunga transporter? Inga problem, vi driver tåg på el. Det gäller bara att lagra energi till det. Med andra ord batterierna alltså.

Kunderna räknar på lösningar

Leveranser av eldrivna lastbilar har just nu startat. Vi är i början på förändringen.

Laddplatser är på gång även för tung trafik. Även på min arbetsplats planeras det för laddplatser för tung trafik. Kunder har börjat räkna på transportlösningar och driftskostnader. Personligen så kan jag tycka att det är ett klockrent alternativ på de kortare transporterna där bilen kommer hem på kvällen och då laddas inför nästa dag. För en sak är också klar liksom, man åker riktigt skönt i dom så chaufförens arbetsmiljö tjänar på det. Men ju längre och flexiblere transporten blir desto svårare

idag att lösa det med laddningen dock. Men det är också något som kommer om behovet kommer.

Nu börjar det hända saker

Men tillbaka till ägandet. IF Metall gick in i valrörelsen med krav på en rättvis omställning. Oavsett partier så ställde vi krav på att även en knegare ska kunna få vara med och kunna ha en bil även om det blir elektrifierat, samt, med tanke på laddning, få det fixat för den bor i hyreslägenhet (som jag gör) till samma pris som villaägaren. Man ska kunna bo på landsbygd och ändå få tillgång till energi och liknande.

Det ingår liksom i omställningen, alla ska kunna delta. Nu börjar det hända saker i min bransch igen då. Det börjar komma in begagnade elbilar. Nu börjar ju jag bli nyfiken. Jag är ett motorfreak som älskar v-åttor samt traktorpulling. Men jag vill också åka elektriskt. Man åker så skönt i dessa bilar. Men hur ska dessa finansieras av ägare två? Hur dyra ska de vara? Törs man köpa dom? Vilka garantier kan behövas skicka med? Det är många saker på gång i branschen. Och när personbilssidan börjar med begagnatförsäljning så börjar vi på lastvagnar med första ledet nu. Men sen får vi inte glömma entreprenad och lantbruket. När ska dessa elektrifieras? Tekniken finns, men hur ska de säljas och servas?

Text: Mikael Gustavsson, studieansvarig IF Metall Västra Skaraborg
mikael.gustavsson@ifmetall.se

Målet för den moderna aktören Skrotfrag: **Att återvinna allt som skrotas**

Med 50 år i branschen så är Skrotfrag en av landets största metallåtervinnare och det finns en anledning till detta. Sedan starten 1972 har affärsidén varit att ha ett cirkulärt materialflöde med hållbarhet i fokus alltså att ha miljöaspekten högst upp på agendan. Ett naturligt sätt att tänka idag men för 50 år sedan var det ett helt nytt sätt att jobba. Hur funkar det då i praktiken?

Jag har valt att besöka Skrotfrags anläggning i Töreboda. Jag träffar Gustaf som tar med mig på en rundtur.

200 ton metaller i veckan återvinns

Här återvinner vi omkring 200 ton metaller i veckan och det är från både företag och privatpersoner och vad som lämnas in varierar mycket men vi skiljer på järn och icke magnetiska metaller och sorterar grundligt för att allt ska kunna återvinnas.

– Det är lite olika saker som vi tar hand om men utöver rent skrot så är bilar något som vi återvinner och runt 1 500 bilar har mött sitt öde här men även elektronik

såsom kablar och transformationer återvinns i stora mängder.

Ordning och reda

Vi som har växt upp med TV-serien Albert och Herbert känner inte igen oss riktigt då det är en otrolig ordning på anläggningen och varje del som återvinns har sin specifika plats.

– Allt säljs vidare till smältverk och blir till nya delar i någon form, genom att återvinna minskar vi belastningen på miljön och skapar en mer hållbar produktionskedja, säger Gustaf.

Lokal förankring

Att finnas på lokala orter och nära kunden är också något som är viktigt för oss, vi tänker helhet och då försöker vi undvika alltför långa resor både för oss och även våra kunder vilket totalt ger mindre utsläpp. Man har lagt mycket krut på att jobba miljö vänligt och att utbilda alla anställda till att sätta miljö och säkerhet främst. –Vi hanterar stora saker med stora ma-

skiner så det finns risker i vår verksamhet som vi måste hantera.

Målet: att återvinna allt

– Det har varit en resa där vi har fått anpassa oss efter utvecklingen men grundtanken är fortfarande att återvinna allt som skrotas.

–Vår nyaste utmaning är elbilar och det är så nytt att vi inte har skrotat nån än, men vi måste ha en plan även för detta så där håller vi på funderar hur det kan göras på bästa sätt.

Det är lite nyckeln till framgång att tänka långsiktigt och hållbart där vi tillsammans med våra kunder kan erbjuda lösningar som gynnar oss båda.

Jag lämnar Töreboda med en annan bild på skrothandlare eller metallåtervinnare som är det rätta namnet och faktiskt en lite mer positiv syn på framtiden.

Text och foto: Per-Anders Blom
per-anders@ifmetallskarborg.se

Dagens fråga:

Motionerar du regelbundet?

**Maja Larsson, 23 år,
Volvo GTO Skövde:**

– Nej. Förut spelade jag fotboll, men sedan jag flyttade till Skövde och började jobba fast kvällsskift så fungerar det inte längre.

**Mikael Svensson, 53 år,
Volvo GTO Skövde:**

– Ja, sedan jag fick problem med hjärta går jag minst 30 min promenad eller stavgång varje dag och någon enstaka cykeltur emellanåt.

**Här är Johan Stjärngren från
Hermanders i Töreboda.
Han ska äta Grekiska kött-
färsspett med bulgur och
tzatziki.**

**Mattias Rydin,
Nimo-verken**

– Dagligen. Håller på med runstre-
ak varje dag. Ligger på 2 år+ nu.

**Örjan Olsson,
Hermanders AB**

– Nej, men jag cyklar till jobbet
dagligen.

**Korsords-
vinnarna
presenteras
i Skaraborgs-
Nytt 1/2023**

Loppis har väl aldrig varit så populärt som nu. Återanvända saker och inte slit och släng. Det är bra både för miljön och plånboken.

Fredrik Lundberg arbetar på Volvo GTO. Om somrarna har han och hans mamma en antik- och loppis-bod mitt emot Eggby kyrka. Fredriks pappa startade boden.

Fredriks byggtankar för kyrkstallet fick en ny inriktning – Loppis är också mycket socialt

Vi styr vår färd mot Eggby i dag för att hälsa på Fredrik Lundberg som arbetar på Volvo GTO.

Här har han och hans mamma en antik- och loppisbod mitt emot Eggby kyrka.

– Vi har öppet på somrarna och mest helger och brukar lägga ut på Facebook när det är dags, berättar Fredrik.

Stall som skydd för hästarna

Han berättar vidare när han släpper in oss att byggnaden är ett gammalt kyrkstall som var till för de bemedlade att ställa in sina hästar när de var i kyrkan.

Tänka sig att när vi kom in så var det spår efter var hästarna hade stått och rakat på golvet. Man nästan känner historiens vingslag.

– Det var på gång att byggas om till garage men byggnaden var K-märkt, så det blev inget.

Tog fart under pandemin

Loppis har varit ännu mer populärt i pandemi tiden som varit och vi har en hygglig mix av både antik och loppis, berättar

Fredrik och fortsätter: – Det var min pappa som började. Han åkte runt på auktioner och köpte saker.

Kräver tålamod

Senare när vi träffar Fredriks mamma så berättar hon att man måste ha stort tålamod för att gå på auktioner.

– Det kan vara 1 000 utrop på en dag och sen är det man vill ha på slutet, så då får man sitta och vänta. Det blir också många fyndlådor på slutet där de packar allt möjligt i en låda som man kan få för 10 kr.

Att ha loppis är också mycket socialt. De bjuder på kaffe och får prata bort en stund.

Brinner för det gamla

Det märks att Fredrik brinner för gamla saker. Han vänder på sakerna och berättar vem som gjort dem och var. Han är som ett uppslagsverk.

Fredrik tar fram en spegel från 1960-talet, vänder på den och visar prislappen när den såldes för 60 år sedan.

– 24 kr på Domus då, 270 kr i Eggby i dag, säger han och skrattar.

Loppisdelen har de i en annan del av byggnaden. Där står det massor av blandade saker på ett gammalt utedass. Ett sådant härligt utedass för den gamla skolans elever med tre hål bredvid varandra för er som minns.

– Loppisdelen fyller vi på med egna saker och sånt som vi får från bekanta.

Kaffe med dopp

Rundturen avslutas med att vi blir bjudna på kaffe inne hos Fredriks mamma Anna-Lena. Hon bor i en gammal ombyggd skola som naturligtvis är inredd med massor av gamla saker. När vi åker därifrån känner jag mig glad över att det är på väg tillbaka att ta tillvara våra gamla saker.

Tänk på det: Byt saker med varandra och skänk till loppisar.

Bara för man har tröttnat på en sak så är den som ny för andra.

Text och foto: Marie Olsson
marie.olsson@ifmetall.se

Amanda Gustafsson jobbar med tillverkning av batteripacks på Volvo GTO lastbilar i Skövde. Hon är skyddsombud och pekar på nya utbildningskrav i en cirkulär ekonomi.

Grafik: Naturskyddsföreningen

Nya cirkulära produkter på Volvo GTO Lastbilar skärper kraven – Ny kompetens i alla led behövs

Fordonsbranschen genomgår en av dom största förändringarna någonsin. Med det kommer krav på förändringar.

Vi har även klimatet och hur vårt sätt och leva på verkar det så det finns en ny tanke som går igenom industri i stort och det kallas den cirkulära produkten.

En produkt ska vara klimatneutral från råvaror och kunna återanvändas så många gånger det bara går. Man tittar på hela kedjan i en produkt från det att råvarorna bryts i en gruva till att strömmen ska komma från fossilfria källor.

Ställer krav

Detta ställer krav på alla led i produktkedjan och även på de som jobbar med återvinning eller utskrotning. Denna förändring innebär också mycket för dem som arbetar med de nya produkterna.

Med ny teknik så följer också nya arbetsmoment och därmed nya risker.

På Volvo GTO lastbilsmotorfabrik i Skövde har man börjat att ställa om för framtidens produktion och börjat tillverka lastbilsbatterier. De får celler som är lad-

dade till 20 procent och ska sedan montera ihop dessa till ett batteripack. Batteripacket väger ca 532 kg.

Säkerhet i första rummet

Eftersom celler är tills viss del laddade så krävs extra säkerhetsutrustning och utbildning för att jobba med dem. Alla som jobbar med batteri packet har fått grundläggande el-lära samt utbildning för att jobba med elektriska anläggningar.

Skyddsutrustningen som användas är gummihandskar, flamsäker klädsel och ESD kläder (ESD kläder är kläder som inte bygger statisk elektricitet).

Risker vid tillverkningen

Flamsäkert krävs eftersom det finns tre stora risker med batterier. Det ena är att få ström i sig. Det andra är att det blir en ljusbåge som kan ge brännskador eller orsaka brand. Den tredje är bildandet av vätefluorid som är ett väldigt giftigt ämne och frätande ämne.

Men det finns fler man kan få värmeutveckling i batteriet om det utsätts för yttre

våld. Så ventilationen är en viktig del och även renhetskraven är stora när man hanterar celler och batteripack.

Framtiden kräver ny kompetens

Det krävs nya kompetenser för alla inblandade men även företagen behöver jobba mer nära varandra om man ska upp nå sina mål med att ha en fossilfri tillverkning.

Kraven ökar på alla aktörer i produktionskedjan. Det påverkar också alla som ska hantera till exempel batterier på ett miljövänligt sätt och alla verkstäder som nu kommer få hantera mycket större batterier och större mängder än förut.

Slut med slit och släng

Men om vi ska nå de klimatmål som finns, är det nödvändigt att tänka mer cirkulärt och försöka lämna det gamla slit och slängtanket. Det kommer nog ta tid.

Text och foto: Jonny Gran
jonny.gran@volvo.com

Jag träffar Paulina Ohlsson som till vardags arbetar på Volvo Group trucks Operation i Skövde. Under vintern 2021 planerade Paulina och hennes man för ett tak byte på ett av deras uthus.

Text och foto: Helena Almqvist
helena.almqvist@ifmetall.se

Paulina fick en tanke...läste på och tog beslut – Bästa vi gjort för miljön o

Tanken kom...det vore perfekt att sätta upp solceller efter renoveringen av taket i söderläget. Takets skick spelar stor roll för installationen, detta för att man räknar med en drifttid på anläggningen på ungefär 25 år.

Uppdraget: – läs på!

De var helt noviser på solcellsenergi så Paulinas man fick uppdraget att läsa på hur det fungerar, information om solcellsenergi finns det gott om att läsa på internet, i olika Facebook grupper tex: Solceller & Solenergi Forum & Tips.

De bestämde sig ganska omgående och när de hittat en bra lokal leverantör. Beställningen i maj 2022. Solcellerna skulle vara monterat och klart sista augusti i år.

När ändå detta steg skulle tas så blev det ett laddbart fordon, med egen ladd

stolpe hemma. Nuvarande ladd hybrid som familjen har tar ungefär 3,5 timme att ladda. På denna laddning kan de sedan köra ca 6 mil. Batterilagring 5 kilowatt och 11 solpaneler som genererar 5 500 kilowatt/år.

Sänkt förbrukning och lagrad energi

Efter 4 månader tog de nästa beslut att bygga ut anläggningen, det blev en längre väntan då det var bristvara på växelriktare och batterilagring.

I augusti i år startades en större anläggning igång med 30 solpaneler till, och totalt tillsammans har de nu installerat 41 solpaneler fördelat i tre väderstreck och 15 kw batterilagring.

Detta innebär en sänkt elförbrukning i hushållet, samt att de lagrar för den energi som används i hemmet över natten. Över-

Så här i Covid-tider ser vi ofta folk med andningsskydd där tanken är att hålla partiklar borta från våra lungor och på så sätt skydda oss från smitta. Om vi flyttar den tanken till våra arbetsplatser finns det då liknande faror som lurar?

Andningsskydd – ja, men när och var? Skaffa kunskap om fullvär

Om man kommer i kontakt med damm, dimma, gaser, ångor ska man vakna till lite. Framför allt undvika att andas in detta i lungorna. Den yta i lungblåsorna (alveolerna) som kommer i kontakt med inandningsluften är cirka 90 kvadratmeter. Ja ni läste rätt... 90 kvadratmeter.

Hur farliga partiklarna är beror bland annat på:

Storleken. Små partiklar, till exempel avgaspartiklar, når djupare ner i lungorna.

Ämnen som ingår. Giftiga eller allergiframkallande ämnen medför särskilda risker.

Nedbrytbarheten. Vissa partiklar kan brytas ner av kroppen, andra inte. Partiklar som kroppen inte kan bryta ner och föra bort kan orsaka till flera olika lungsjukdomar.

Partiklar som är mindre än 0,1 mm (100 mikrometer) kan följa med inandningsluften. Sådana partiklar stannar länge i luften och följer med i de luftströmlar som finns och behöver ventileras ut. Som vi lär ut på våra utbildningar så måste man börja med en riskbedömning. Att upptäcka och eliminera riskerna är vägen till att inte få olyckor eller som i detta fallet sjukdom. Vilken risk som föreligger bestäms utav verksamheten och således vilka skydd som ska användas.

Ansiktsmasker behövs ofta

Om vi tittar på damm så bildas det när fasta material bryts ner t.ex. vid slipning, putsning, borrar, polering och rivning, men även om vi sopar ett golv. Kan vi då inte undvika arbetsmomentet behöver vi

ch familjen

skottet säljs sedan vidare till andra konsumenter till timspotpris ut på nätet.

Rätt skönt att ha egen el till det laddbara fordonet när vi kommer hem från arbetet; säger Paulina. Vintertid är det tänkt att vi laddar upp batterilagringen 15 kilowatt på natten, och säljer ut på dagen när nätet har brist på el och till ett högre pris på grund av timspotpriset.

Ett gott utbyte

Fakta på anläggningen: 2 stycken växelriktare en på 5 500 kilowatt och den andra 10 000 kilowatt och batterilagring på 15 kilowatt. Solcellerna producerar likström och växelriktaren har som uppgift att göra om likströmmen till växelström.

När man investerar i solceller är det 15 procent i grönt bidrag från staten, och batterilagringen är 50 procent bidrag på och

köper man växelriktaren så ingår även den.

På deklarationen får man 60 öre/kilowatt i avdrag, om såld el är lägre än köpt.

Allt är styrt via app i telefonen eller via en dator, alltså sköter det mesta sig själv. Under den varmare årstiden klarar sig hemmet under ett helt dygn på den lagrade elen.

Paulinas råd

Om man vill investera i solceller är Paulinas bästa tips att man läser på och tar reda på så mycket fakta man kan, samt letar efter certifierade solcells installatörer. De

installerar med tak säkerhet och har koll på vindlastberäkningar, och utför en slutlig besiktning av anläggningen. Det är även viktigt att man som ägare av en solcellsanläggning har bra kontroll på sin anläggning och lär känna den

Priserna har stigit

På grund av den stora efterfrågan i dessa tider så har priserna nu skjutit i höjden och har långa väntetider.

Det här är nog det bästa vi har gjort både för vår familj och miljön avslutar Paulina.

diga skydd

ha en ansiktsmask. Filtrande halvmasker är det vi ska ha mot damm. Dammfiltermaskerna är klassificerade enligt FFP1, FFP2 och FFP3, vilket avgör den maximalt tillåtna koncentrationen av föroreningen i luften.

FFP2 masker tillåter maximala koncentrationer på upp till 10 x Hgv och har ett brett användningsområde inom industri och hantverk.

Vad avgör valet av andningsskydd?

Jag vill påpeka att det är koncentrationen av partiklar i luften som angör valet av andningsskydd. Det är alltid arbetsgivaren och arbetstagaren ihop som skall säkerställa att man har ett fullvärdigt skydd.

Rökpartiklar består av fast material som först förångats och sedan kondense-

rat igen. Partiklarna är mindre än 1 mikrometer. Rök bildas vid svetsning, lödning, heta gummiprocesser och förbränning.

Vaksamhet mot vätskepartiklar

Dimma är vätskepartiklar som bildas genom att ånga kondenserar eller från vätska som sprejas eller på annat sätt bildar droppar. Här ska vi vara vaksamma på våra styrda NC maskiner där skärvätskor används för att kyla och smörja vid metallbearbetning. De sprutas då med högt tryck på ett roterande verktyg vilket genererar vätskepartiklar.

Andningsskydd mot gaser

Gaser och ångor är molekyler, så små att de tränger igenom partikelfilter. Du måste därmed använda ett kemiskt filter mot dessa. Andningsskydd mot gaser har aktiva kolfilter som genom absorption gör att de skadliga ämnena inte passerar förbi filtret. Det duger alltså inte att ha ett universalfilter till allt utan man måste välja ett anpassat filter beroende på vad man ska

skydda sig emot. Här kan du med fördel ta hjälp av leverantörer av skyddsutrustning. De vill gärna sälja och har kompetens för vad man ska ha för utrustning.

Rätt skydd till olika riskmiljöer

En annan källa som man kan vända sig till är företagshälsovården, är man tveksam till hur nära gränsvärdena man ligger kan dom komma och göra mätningar och ge förslag på åtgärder. Som skyddsombud gäller det att vara vaksam och se till att rätt skydd finns och används.

Jag vill gärna lyfta våra utbildningar. Vi har vår SAM-kurs där vi lär oss att riskbedöma och kemiska hälsorisker som ger en bra grund att stå på. Dom åtgärder vi gör i dag gör att någon kollega slipper att bli sjuk i framtiden. Så ha koll på andningsskydden och se till att använda dom.

Text och foto: Per-Anders Blom
per-anders@ifmetallskarborg.se

År 2030 beräknas 80 procent av alla nya bilar drivas med el i Sverige. Men vad kommer att hända med alla uttjänta batterier när massproduktionen sätter igång?

Bilbatterier – bovar eller räddningen?

Läggs på hög i väntan på en lösning

I dag så är dom så kallade litiumjonbatterierna den dominerade typen. Vi finner dom vanligtvis i våra mobiler och el-handverktyg. Men även bilbatterierna börjar lite smått komma in på återvinningsmarknaden vilket då har skapat lite problem. Utvecklingen har gått lite för fort och vi har i dag inte någon direkt återvinning. Man lägger batterierna på hög i väntan på en lösning.

Att ta hand om batterier är dyrt i dag

I västvärlden så skickas dom flesta batterier till Kina. Där finns ett värde. Här kostar det pengar att ta hand om batterierna. Fordonsbatterier står dock för en liten del av den totala batteri återvinningen. Det finns helt enkelt inte så många att återvinna än. De har inte hunnit att bli uttjänta än, men redan inom ett par år så kommer vi att se större volymer från fordonsflottan.

Vad som håller på att hända är att det växer fram en marknad för batteriåtervinning i hela Europa och i Sverige. Det välkända (och lite ökända) företaget Northvolt har startat en pilotanläggning i Väster-

ås. Där ska man kunna återvinna runt 25 000 ton battericeller per år. Alla metaller finns kvar i batteriet och att då återvinna värdefulla metaller är både ekonomiskt och miljömässigt mycket bra. Återvinningen säkrar tillgången på metaller som kräver mycket resurser att bryta fram och oftast får det svåra miljökonsekvenser.

Utmaningen; att förlänga livslängden

I detta så har det växt fram lite nya tankar där dominanten TESLA leder utvecklingen mot att se till så att batterierna håller längre. Genom att förlänga livstiden utnyttjas batteriet på ett mer effektivt sätt, vilket då blir billigare för alla parter och bättre för miljön. Återvinningsprocessen som TESLA tagit fram innebär att väldigt lite resurser går till spillo. Ett batteri på 1 000 Kwh kan ge hela 920 Kwh som återvunnet eller hela 92 procent av den ursprungliga effekten.

Lärdomar från mobilens intåg

Ni som var med på 1980-talet kommer säkert ihåg mobiltelefonernas intåg. Då hade man telefonen i ena handen och batteriet i

andra. Det har varit en viss utveckling. Det är nog sannolikt att bilbatterierna kommer att göra samma resa där vi får längre räckvidd och snabbare laddningstid.

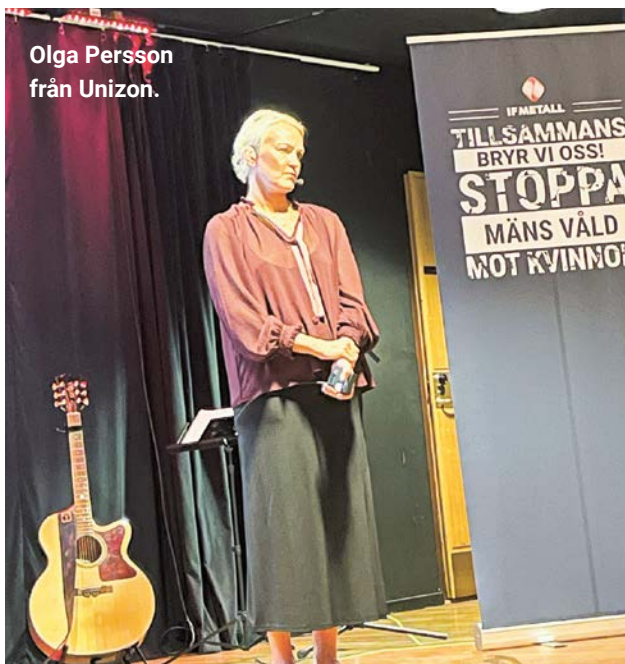
Fler medlemmar för trygga jobb

Den gröna omställningen kommer att ställa krav på cirkulär återvinning. När hela produkten ska återvinnas leder det till en strukturuomvandling som skapar nya jobb i nya branscher, kräver nya komponenter, nytt sätt att organisera arbetet och nya affärsmodeller.

Det ställer i sin tur nya krav på det fackliga arbetet där vi måste se till att våra medlemmar får ta del av utvecklingen och fortfarande har en trygg och säker arbetsmiljö. Därför är det viktigt att samverka på alla plan stärks och framför allt att vi blir fler medlemmar. För nu om nånsin behöver vi vara starka och kunna ställa krav för att trygga jobben.

Text och foto: Per-Anders Blom
per-anders@ifmetallskarborg.se

Olga Persson
från Unizon.

IF Metalls förbundsordförande Marie Nilsson.

Stoppa mäns våld mot kvinnor **Tillsammans bryr vi oss**

Det var ämnet för konferensen som gick av stapeln i slutet på augusti.

Mäns våld mot kvinnor är inte bara ett samhällsproblem utan även en facklig fråga då det drabbar våra medlemmar och deras arbetsliv.

Våld i nära relationer förekommer i alla samhällsklasser och grupper.

Visste ni att var fjärde kvinna någon gång utsatts för våld av en partner eller en före detta partner?

En rad föreläsare

Under dagen fick vi lyssna till vår förbundsordförande Marie Nilsson, Carina Ohlsson från Kvinnojouren Linnéan i Lidköping samt Leona Larsson och Emelie Andersson från Kvinnohuset Tranan i Skövde.

Vi fick också lyssna till Olga Persson från Unizon.

Våga fråga!

Under dagen fick vi lära oss att alla kan göra något. Genom att fråga hur någon

har det kan man så ett frö för den personen att orka söka hjälp.

Eller ringa på hos grannen om man hör något oroväckande. Det kan rädda liv.

Ministerbesök

Eva Nordmark som var arbetsmarknadsminister/jämställdhetsminister i den nyss avgående regeringen under Magdalena Anderssons ledning, var också med.

Hon berömde oss för att vi tar ställning till dessa tunga frågor.

Tunga fakta

Det var en dag med många starka berättelser och tunga fakta att ta med sig hem.

Text: Marita Gustafsson
marita.gustafsson@ifmetall.se

Jag bryr mig – jag skriver under!

Är du en industriarbetare som vill att mäns våld mot kvinnor ska upphöra? Ta ställning, visa ditt aktiva engagemang. Genom att skriva under vår namnsamling visar du att: Jag bryr mig!

IF Metalls medlemmar finns på cirka 12 000 arbetsplatser runt om i Sverige. Arbetsplatserna spelar stor roll för att observera arbetskamrater som far illa.

Det handlar om att uppmärksamma att någon inte mår bra och agera därefter. Att lyfta frågan och tydliggöra vilka värderingar som råder på arbetsplatsen skickar signaler till den som är drabbad. Eftersom våld i hemmet är något som ofta påverkar arbetsförmågan är det av vikt att utreda behov av anpassning och rehabilitering. Dessutom är det viktigt att komma ihåg att våld är en olaglig handling.

- Vi som fackliga ledare, förtroendevalda och arbetskamrater har ett viktigt ansvar. Vi ska lära oss se tecken och våga ställa frågor, för att på så vis aktivt kunna stötta och ge rätt stöd till den våldsutsatta och våldsutövaren.
- Vi ska bryta tystnadskulturen och öka kunskapen om mäns våld mot kvinnor på alla industrins arbetsplatser.
- Vi vill skapa god samverkan med arbetsgivaren i hur vi tillsammans ska arbeta förebyggande mot mäns våld mot kvinnor.

Att vara drabbad av våldet är aldrig den utsattas enskilda, privata problem. Alla i omgivningen kan göra något, alla har vi ett ansvar att agera och visa att vi bryr oss.

Vi uppmanar även all att gå in på IF Metalls hemsida och skriva på insamlingen "Tillsammans bryr vi oss – stoppa mäns våld mot kvinnor". Du hittar länken direkt på startsidan på <https://www.ifmetall.se/>

Fortfarande varmt på jobbet?

Lagen sätter inte någon övre gräns för hur varmt det får vara

Sommaren 2022 blev stundtals ganska varm och även om det inte var som 2018 fick vi en hel del samtal under sommaren; – det är problem med värmen på vårarbetsplats. Det är lika tråkigt att varje gång behöva svara att det inte finns någon övre gräns för hur varmt det får vara. Vi skrev en artikel tidigare om vad som gäller på jobbet och vad vi kan göra åt det, men eftersom lagstiftningen inte ger oss något bra stöd tänkte jag först upprepa lite hur man kan jobba med värme relaterade problem.

Det är fakta att uppvärmningen på jorden går fortare än vad man förutspått och nya värme rekord slås varje år, detta är och blir ett allt större problem på våra arbetsplatser och man måste ta tag i frågan innan vi får värme relaterade dödsfall. Vi kan i viss mån dämpa effekterna genom att göra åtgärder som:

- Ta upp frågan med arbetsgivaren, påpeka att det är ett problem och att åtgärder krävs.
- Gör en riskbedömning, kartlägg vad som kan hända.
- Skriv tillbud på detta, nån kan bli skadad dels av värmen men även olycksrisken för andra.

- Drick mycket, se till att vatten finns tillgängligt.
- Köp fläktar, enkla bordsfläktar gör underverk.
- Skärma av solen, tex markiser eller gardiner vid alla fönster.
- Möjlighet till återhämtning. Om det är väldigt varmt kan kortare arbetspass samt fler och tätare planerade pauser behövas.
- Mer personal. I vissa fall kan det behövas mer personal för avlastning.
- Förhandla att personalen kan få duscha kallt under arbetspasset.
- Kan det gå att jobba på natten i stället för att undvika värmen.

Utrymme för tolkningar

Lagen sätter inte nån övre gräns för hur varmt det får vara när man jobbar utan ger endast riktlinjer vilket lämnar mycket utrymme för tolkning och frågan är då hur kan vi få en bättre och tydligare lag?

Det är ju som bekant riksdagen som stiftar lagar och då spelar det roll vem som styr där.

Skriv motioner till kongressen

IF Metall är ju en demokratisk förening där medlemmarna bestämmer och varje

medlem har rätten att ge förslag till vår kongress om vilka frågor vi ska driva.

Kraften i vår förening

Tänk om ett förslag från medlemmarna att vi vill ha en bättre lag om värme på jobbet kom upp, blir då förslaget blir antaget så ska IF Metall driva den frågan vilket givetvis är en politisk fråga men kraften i vår förening är att vi är många och vill man ha vårt stöd så får nog politikerna lyssna på oss.

Varmare för varje sommar

Långsiktigt är det kanske den enda lösningen för att komma tillrätta med det här problemet men det är bråttom då det med all säkerhet kommer att bli varmare för varje sommar. Så varför inte skriva en motion antingen själv eller via din klubb till vår kongress nästa gång så kanske det kan ge oss det verktyget vi behöver.

Text och foto: Per-Anders Blom
per-anders@ifmetallskarborg.se

BRINNER I GRANEN	ÄR OFTA X OCH Y	BE- LÖNING	DEL AV KÄK		NED- FALL		VILL KELSLJUK KATT BLI			VISAS PÅ VISS TAVLA			4
FORT					TAND- STALL- NING	9	GER ARO- MATISK OLJA						
LIKNA		7					FORT- FARANDE			HJÄRN- KOLL			FÖR- STÄR- KER VISS NYANS
GREKÖ				NOBEL	3			LIGGER NERVÖS PÅ FÖR					
				SÄTTA DIT			HANDBOLLSLAG FRÅN SKÅNE	2				MYNT	
							VATTEN- SPEGEL						
MÅL- OMRÅDE		HÖGA PÅ FIDUS	SJÄL 1500					VÄDJAN			5		DELAR AV HUNDRA
								VRIDA					
ÄGA					RYMMA			HERR NILSSON	MÄRKE I VATTEN		LOJ		
											GER SVAR		
LÄGGA TILL					KUNGENS KRONA							SLUTORD	HJORT- DJUR
					FISK								
LÄGG VÄXEL I	STÄR FÖR DEN- SAMME		KIDMOR			HANDLAR MED DRÖGER							
			1										
								BENSONX BENGT CARLSON	8	JÄR- TECKEN			

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

God Jul!

LÖS KRYSSSET. Till den vågräta blå raden ovan hämtar du in bokstäverna (1-9) från krysset. Vi drar **tre vinnare** bland de rätta svaren. **1:a pris;** 4 trisslotter. **2:a-3:e pris pris;** 2 trisslotter. **Vinnarna meddelas** senast 31 januari 2023.

Namn _____

Adress _____ Postadress _____

► Du tjänar på facket

Det är inte alla på våra arbetsplatser som väljer att vara med i IF Metall. En del väljer att bara vara med i a-kassan, andra att stå utanför helt. Men vad innebär det att inte ha fullvärdigt medlemskap?

Klä dig i fullt medlemskap!

SOM MEDLEM I IF METALL FÅR DU:

- Ett starkt fack som jobbar för din lön och arbetsvillkor* - varje dag.
- A-kassa om du blir arbetslös.
- Extra lön vid arbetslöshet genom din inkomstförsäkring.
- Försäkringar vid olyckor på jobbet och fritiden, sjukdom m.m.
- Hjälp med nytt jobb eller utbildning om du blir uppsagd.
- Hjälp av jurist när du behöver det.
- Stöd av facket vid rehabilitering, förhandlingar, dålig arbetsmiljö m.m.
- Stöd att driva ditt ärende om du skadas eller blir sjuk i jobbet.
- Medlemsförmåner, till exempel rabatter på motion, hälsa, nöje och resor.
- Gratis facklig utbildning på betald arbetstid.

ÄR DU BARA MED I A-KASSAN FÅR DU:

- Dyrare medlemskap i a-kassan.
- Hjälp med nytt jobb eller utbildning om du blir uppsagd.

ÄR DU INTE MED I FACKET ELLER A-KASSAN FÅR DU:

- Ingen a-kassa vid arbetslöshet och inget stöd av facket.

Ställer du dig utanför facket kan du inte hävda krav på innehållet i avtalet. Det är IF Metall som bär avtalet.

* Besök ifmetall.se/om-kollektivavtalet och läs mer om allt som ingår.